

МОЖЛИВОСТІ ВПЛИВУ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА ВИБОР ПРОФЕСІЇ МОЛОДЦЮ

Слюсар А.П.

Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Коробкіна Т.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки 14, каф. філософії (057) 7021465)

The article is devoted to the analysis of the problem of gender stereotypes in the modern labor market, their influence on the choice of future professional activities by young people and on further self-realization.

У сучасному, в тому числі українському, суспільстві з кожним роком посилюються процеси, спрямовані на ліквідацію гендерної сегрегації. Щорічно в ООН піднімаються питання, пов'язані з проблемою гендерної рівності, розширення прав і можливостей жінок. Так, наприклад, в 2017 році активно обговорювалася тема "Жінки в мінливому світі праці: Планета 50-50 до 2030 року". Одним з найважливіших, в обговорюваній темі, було питання про досягнення рівних прав на ринку праці, про можливості жінок вибирати будь-які професії і мати можливість реалізуватися в високооплачуваних і актуальних сферах.

Гендерна нерівність в області вибору професії та працевлаштування негативним чином позначається на багатьох аспектах розвитку держави: економічному, культурному, соціальному, демографічному. Гендерні стереотипи часто перешкоджають процесу формування повноцінної особистості, а також життєвої самореалізації, як у жінок, так і у чоловіків.

Вивченням даної проблеми займалися психологи, соціологи і економісти К. Уест, Д. Зіммерман, І. Броверман, Е. Гідденс, Р. Еренберг, Р. Сміт, І.С. Кон, В.С. Мухіна, Д.Я. Райгородский, Н.А. Шухова і ін.

Гендерні стереотипи – це поширені в суспільстві уявлення про особливості і поведінку представників різних гендерів, в першу чергу чоловіків і жінок. Гендерні стереотипи тісно пов'язані з існуючими в даному суспільстві гендерними ролями і служать для їх підтримки і відтворення. Гендерні ролі, в свою чергу, це сукупність соціальних норм, які визначають, які види поведінки вважаються бажаними, допустимими, придатними і соціально очікуваними (експектації) для людини, в залежності від її статі. На культурному рівні гендерні ролі існують в контексті певної системи статевої символіки і стереотипів маскулінності і фемінності. Маскулінність проявляється в самовпевненості, агресивності, логічному мисленні. Фемінність – в покірності, залежності, конформності (тобто пристосуванні), пасивності.

Конструювання гендерних компонентів особистості особливо активно відбувається в період дитинства і юності. Основними соціальними інститутами, що сприяють становленню гендерних стереотипів, є сім'я і

найближче оточення дитини, освітні установи, засоби масової інформації і т.д.

У шкільному віці підкреслюється і посилюється асиметрія гендерної соціалізації. Цьому сприяє, так званий «прихований навчальний план», який являє собою практичні механізми, які відтворюють і підтримують гендерні стереотипи не тільки на рівні школи, а й в соціумі в цілому. Він реалізується за допомогою характеру організації самої школи і предметів, які там викладають. Наприклад, для хлопчиків вважаються «необхідними і відповідними» точні і прикладні науки: математика, фізика, фізкультура, інформатика. А для дівчаток – література, історія, етика, домогосподарство.

Сучасні моделі відносин у трудовій діяльності, які підтримуються гендерними стереотипами, безпосередньо пов'язані з таким феноменом, як гендерна сегрегація, що виявляється в несиметричному розподілі чоловіків і жінок не тільки на посадовому рівні, але і на галузевому, і професійному.

Гендерні стереотипи істотно впливають на соціальні відносини і вносять негативні зміни в їх структури. Властива нашому суспільству патріархальна гендерна ідеологія є причиною виникнення економічної дискримінації в трудовій сфері і, як наслідок – недостатньої матеріальної забезпеченості жінок, веде до дестабілізації сімейних відносин і гендерної асиметрії здоров'я.

Вивчення особливостей впливу гендерних стереотипів на вибір молоддю майбутньої професії і визначення психологічних умов подолання цих стандартів дасть можливість вищим навчальним закладам поліпшити якість роботи з потенційними абітурієнтами, створити план роботи з юнаками і дівчатами по набору на окремі спеціальності та напрямки професійної підготовки, створювати сприятливі умови для їх самовизначення та самореалізації в майбутньому.

Перелік посилань

1. Козлов В.В., Шухова Н.А. Гендерна психологія. Підручник для ВНЗ. – СПб.: Мова, 2010.
2. Мішель А. Геть стереотипи! Подолати сексизм в шкільних підручниках. – Париж: ЮНЕСКО, 1991.
3. Ярская-Смирнова Е. Гендерна нерівність в освіті: поняття прихованого навчального плану // Гендерні дослідження. – 2000. – № 5. – С. 295-301.
4. Кивонкурцева Н.В. Гендерні стереотипи у підлітків и студентської молоді [Електронниц ресурс]. – Режим доступу: www.femin.ru/ig/ig017.php.